

GRIJZE GESPREKKEN

afgeluisterd door

Clara Asscher-Pinkhof

Natuurlijk zijn het gesprekken met God, deze grijze gesprekken. Er moet toch iemand zijn waartegen je kunt spreken als de oren die in de loop van je lange leven geluisterd hebben, wegvallen.

Iemand aan wie je je angsten, hoop, kleine vreugden en zorgen kunt vertellen.

Iemand bij wie je kunt biechten wat geen ander mag weten en die je zelfspot begrijpt.

Deze gesprekken werden 'afgeluisterd' door Clara Asscher-Pinkhof. Ze getuigen van de wijsheid van de schrijfster die zoveel in haar lange leven meemaakte.

Van dezelfde schrijfster:

DANSERES ZONDER BENEN

DE KOOPBRIEF/STERREKINDEREN

Grijze gesprekken

Grijze gesprekken

afgeluisterd door

CLARA ASSCHER-PINKHOF

LEOPOLD - 'S GRAVENHAGE

© door Uitgeverij Leopold n.v. 1972
Illustraties en omslagontwerp door Dick de
Wilde
Voor België:
C. de Vries-Brouwers PVBA/Antwerpen
ISBN 90 258 0052 1

Natuurlijk zijn het gesprekken met God, deze grijze gesprekken. Je moet toch met *iemand* kunnen spreken, als alles om je heen wegvalt, – als de oren, die in de loop van je lange leven naar je geluisterd hebben, gesloten zijn, – als geen menselijke stem je meer antwoordt. Je moet toch *iemand* vertellen van je angsten, van je hoop, van je kleine vreugden, je kleine ijdelheden, je kleine en je grote zorgen.

Je moet toch *iemand* biechten wat geen ander weet en geen ander ook weten mag. Er moet toch *iemand* zijn, die je zelfspot verstaat, omdat hij eigenlijk ook een loopje met je neemt; hij kent je immers van dat je een kind was, dat zijn angsten, zijn hoop, zijn kleine vreugden, zijn kleine ijdelheden, zijn kleine en grote zorgen in Gods oor fluisterde. Je hoeft hem niets wijs te maken: hij weet wel beter.

En het goede van deze grijze gesprekken is, dat er geen tussenpersoon aan te pas komt. Het gaat direct van je bange hart naar zijn luisterend oor.

Alleen ik heb het afgeluisterd.
Vergeef het me maar.

CLARA ASSCHER-PINKHOF

Grijze gesprekken

Ik ben niet bang voor de dood, God.
Dat weet jij ook wel. Maar ik zou toch
nog wel een poosje willen blijven,
omdat ik zo nieuwsgierig ben hoe het
verder gaat met de kinderen en de
kleinkinderen. Laat het toch goed met
ze gaan, en laat mij er nog een tijdje
naar mogen kijken.

Vandaag was mijn kleindochter bij me,
en ik heb haar eerst niet herkend. Mijn
eigen kleinkind. Hoe moet dat nu
verder?

Open mijn ogen voor wat de anderen lijden – misschien wordt mijn eigen lijden dan kleiner. Laat me niet geloven dat ik het moeilijker heb dan ieder ander. Soms denk ik dat ik zelf de enige ben, omdat ik mezelf zo dicht bij me heb. Verlos me van mezelf, lieve God.

Als het waar is, dat je alles van me weet,
– nou, dan ben je aardig tolerant voor
me geweest. Je hebt er zeker rekening
mee gehouden dat ik nu eenmaal zo
ben, en dat het wat te laat is om er nog
wat aan te doen. Welbedankt dan
maar.

Bij al wat de kinderen doen, denk ik hoe *ik* het wel zou hebben gedaan. Help me een handje, God, om me daarvan te verlossen. Als het er op aan komt, heb ik het niet eens zo goed gedaan, dus hoe kan ik de kinderen zeggen hoe ze het wel of niet moeten doen?

Ik heb altijd mopjes over je verteld, God. Onder goeie vrienden mag dat wel, hè? Niet om 't één of ander, maar ik vertelde ze pikant. Wat hébben ze om je gelachen – of om mij – ik weet niet om wie van ons tweeën. Dat éne, dat altijd zo insloeg, was goed, hè? Je hebt er bepaald zelf om gelachen.

We zijn er samen op uit geweest, mijn ouwe en ik. Hij heeft een nieuw pak gekocht en ik een jurk. We weten zelf niet waarom, en waarvoor we het nog nodig hebben. Misschien tóch willen we nog een poosje verder leven?

Als ik zo naga, God, heb je het me niet makkelijk gemaakt. Lang niet makkelijk. Nu ik gauw bij je kom, laten we het maar weer goed maken tussen ons. Even goeie vrienden.

Gij zijt mijn hoorapparaat, Gij zijt mijn
bril, Gij zijt mijn stok. Wat zou ik zijn
zonder U? Laat mij niet in de steek.

Ik wil niet in de rolstoel. Och, lieve God, laat mij niet in de rolstoel rondgereden worden. Laat me nog wat scharrelen en slepen op die machteloze benen van me. Maar niet in de rolstoel, lieve God.

Jij hebt het wel geweten, God, dat mijn werk mijn gebed is. Daarom begreep je mijn werk beter dan de mensen het konden begrijpen.

Dat laatste, wat ik gisteren voltooid heb – of is het nog niet voltooid? – dat is wel het beste, niet? Het zal wel mijn allerlaatste zijn.

Waarom heb ik toch geprobeerd te zingen, toen ik alleen was met de piano? Ik weet nu dat mijn stem gebarsten is – dood. Waarom hebt Gij mijn stem laten sterven vóór mij? *Ik* had de eerste moeten zijn die stierf.

Mijn oudje kijft nog net zo als ze het al die zesenveertig jaar heeft gedaan. Och, laat ze er nog maar een poosje mee doorgaan. Ik ben er zo aan gewend.

Achter mijn blinde ogen zie ik al wat geweest is. Dat kon ik niet toen mijn ogen nog zagen; toen werden ze afgeleid door de vele beelden die zich opdrongen.

Achter mijn blinde ogen zie ik ook U, God.

Vandaag zijn drie mensen vriendelijk tegen me geweest, maar één was ongeduldig omdat ik me zo langzaam beweeg. Hij riep hard ‘schiet op!’ – en als iemand dat tegen me roept, ben ik verloren. Ik kan het toch niet helpen dat mijn handen en voeten niet verder willen!

God, jij hebt toch wel geduld met me?

Laat me toch mezelf blijven tot het einde. Laat mijn geest niet eerder sterven dan mijn lichaam. Laat er geen leeg lichaam rondlopen dat mijn naam draagt zonder dat het van mij is. God, laat mij de dood zélf mogen begroeten, zoals ik in al die jaren mijn vrienden heb begroet: met een handdruk.

GU

Mijn hele leven heb ik over je gepreekt en tot je vóórgebeden. Toen was het altijd 'Gij'. Och, je vindt zeker wel goed dat ik nu 'je' tegen je zeg.

Dit wilde ik je vragen: Waarom staat er in je Boek zo weinig over oud-worden? Het zou heel wat gemakkelijker geweest zijn als we tevoren geweten hadden wat er aan vast zit, lichamelijk en geestelijk. Alleen die ouwe Prediker wist er in zijn laatste hoofdstuk over mee te praten. Daarom lees ik dat nu zo vaak over. Láát me maar; ik heb mijn hele leven genoeg in de rest van je Boek gebladerd – nu ben ik er aan toe om te lezen hoe het met me staat.

Die ouwe Prediker was zeker emeritus toen hij dat schreef?

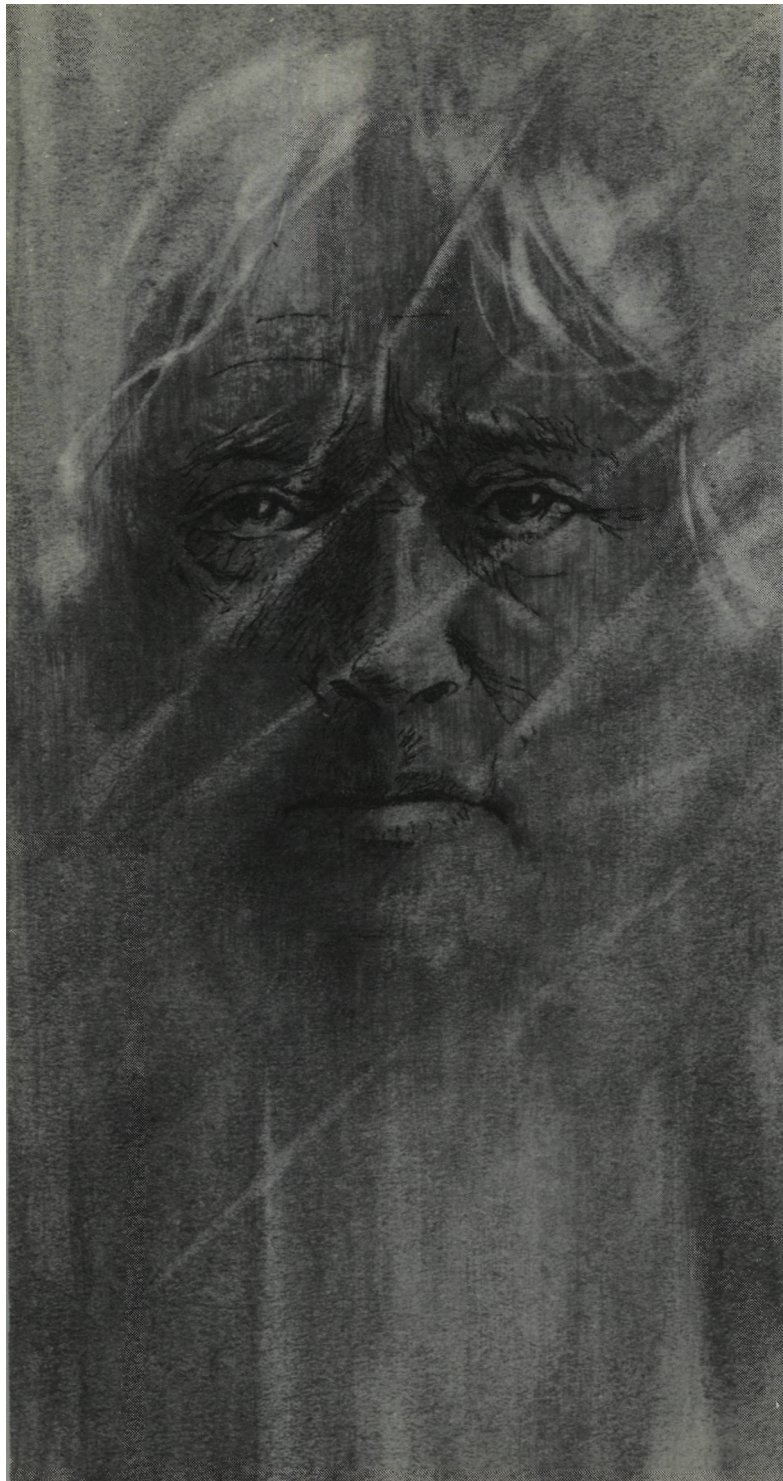
Ze zien me allemaal voor jonger aan dan ik ben, en ik ben ijdel genoeg om daar iedere keer van te genieten. Maar als ik met jou alleen ben, God, weet ik opeens weer hoe oud ik ben – want jij weet het beter dan al die mensen. Het is zo goed met jou alleen: ik word zo moe van het jong-zijn.

Wat verzwijgen ze toch voor mijn dove oren? Ze hebben het over mij. Toen ik nog kon horen, spraken ze *met* mij, niet *over* mij. Je hebt me wel in een eenzame wereld achtergelaten, God.

Ik heb mijn oud-leerling dadelijk herkend, al was hij grijzend aan de slapen en al droeg hij een bril die hij vroeger niet had. Hij herkende mij ook, en ik kon hem vertellen dat hij altijd achter in de klas zat omdat hij zo'n lange jongen was. Hij is professor geworden en dat verwondert me niets, met zijn knappe kop. Maar op zijn professoraat is hij niet half zo trots als op zijn kleinkind.

God, wat mooi toch.

Als het een hoge trap is naar de hemel,
weet ik niet of ik het wel haal. Maar hij
zal wel niet hoog zijn, want er gaan
toch meest oudjes heen.

Lieve God, verlos me van mijn angsten om al die van mij zijn, om mijn kinderen en hun kinderen, om de mensen van wie ik houd. Ik wéét dat alle vreselijke dingen die er gebeuren niet gericht zijn op mijn lieve mensen alléén – maar het helpt me niet dat ik het weet. Mijn gedachten gaan met ze mee, waar ze ook zijn, en ik kan ze niet beschermen. Bescherm jij ze maar, God, en laat me erin geloven dat ik het aan jou over kan laten.

Mijn kleindochter heeft ruzie met haar vriendje gehad. Ze was er helemaal ondersteboven van toen ze het me vertelde. Och, wat hebben mijn Sam en ik niet vaak gekibbeld – en wat is het goed tussen ons geweest in die negen-enveertig jaren.

God, laat ze het maar weer afzoenen, en laat het net zo goed tussen hen worden als tussen Sam en mij.

Laat mijn vrouwtje toch niet alleen
achterblijven. Ze kan het niet. Je kent
haar toch: wat moet ze beginnen
zonder mij?

Het is zó'n goede dag voor me geweest.
Dank u, God. Dank u,
dat ik genoeg geld had om dat dure
kaartje voor het concert te kopen,
dat ik te voet en zonder hulp heen en
terug heb kunnen gaan,
dat ik niet afdwaalde met mijn gedach-
ten omdat het allemaal klassiek was,
dat de ogenblikken van niet-luisteren
goede ogenblikken waren, omdat ze
toch gedragen werden door muziek,
dat ik niet ziek was en niet oud en
alleen maar gelukkig.

Ik heb altijd gezegd dat je niet bestond. Ik heb nooit in die flauwe kul geloofd, want dat was niks voor mij. Maar nou het op afblazen staat, weet ik het waarachtig niet meer. Zoek jij 't maar voor me uit, God; jij weet er meer van dan ik. En neem me maar niet kwalijk.

Als ik mijn goeie lieverd straks weer zal zien, zal hij me dan wel herkennen? Hij is al zo lang dood, en ik ben in die tijd wel erg veranderd.

Ik ken hele gedichten van vroeger nog uit mijn hoofd. Ik hoef er maar twee woorden uit te horen en de regels komen bij me terug.

Maar hoe heet die vriendin die vandaag bij me op bezoek was? Hoe heet ze toch? Was ze maar een gedicht van vroeger, dan wist ik het wel.

Ik was toch vroeger een knappe vent.
Dat weet je zelf ook wel, God, want je
hebt me gekend toen ik nog zó was. De
meisjes keken me na als ik voorbij liep.
Ik had toch óók mijn ogen niet in m'n
zak!

Moet je me nou zien: een oud man-
netje, met schuifelende voeten en een
kale kop.

Was dat nou zo nodig, God? Kon dat
nou niet anders?

Als zakenman heb ik lang niet slecht geboerd. Lang niet slecht. De kinderen zullen staan te kijken wat ik ze straks achterlaat. Maar ze zullen het niet verbrassen! Denk eraan: ze moeten er net zo zuinig mee zijn als ik geweest ben. Wat verbeelden ze zich wel: dat ze ermee kunnen doen wat ze willen?

Luister eens, God. Laten we tot een
vergelijk komen. Als ik veel goede
werken doe voor de armen, als ik
royaal weggeef van dat rot-geld van
mij, voor mijn part zonder dat ze mijn
naam weten –
haal jij dan een streep door dat éne? Je
weet best waar ik het over heb.

Ik heb mijn kleinzoon voor het eerst als soldaat gezien. Hij droeg zijn uniform zoals al die andere jonge kinderen, die dan opeens verkleed zijn als volwassen mannen. Hij had ook een geweer bij zich.

Lieve God, laat hij nooit een mens hoeven doodmaken.

Ik ben zonder stok en zonder dat iemand mij een arm gaf tot die bank op het pleintje gelopen, en toen ik een poosje gezeten had, kon ik ook weer zonder hulp terug.

En de amandelboom stond in bloei.

Lieve God, zegen dat kleine meisje in
het park dat altijd 'opa' tegen me zegt.

Was de wereld nou vroeger ook zo slecht? Of hebben ze toen net gedaan alsof ze beter waren?

En al die goeie mensen dan, die ik gekend heb?

De kinderen zijn druk in de weer voor hun feest. Laat me toch geen spelbreker zijn: als het mijn tijd is om dood te gaan – stel het nog even uit tot het feest voorbij is.

Met jou kan ik praten, God. Met de mensen niet meer: ze willen me opmonteren, ze willen me wijsmaken dat het nog wel beter met me wordt. Jij weet hoe het met me staat. Láát ze maar, de mensen. Misschien geloven ze zelf in de troostende dingen die ze me zeggen, en dat geloof kan ik ze toch niet afnemen. Maar tegenover jou kan ik de waarheid uitspreken.

God –

Ik heb veel gezien en veel ontdekt, en
wat ik zag en ontdekte, heb ik de
mensen doorgegeven.

Ik heb veel verwerkt en veel begrepen,
en wat ik verwerkte en begreep, heb ik
de mensen doorgegeven.

Nu ga ik iets zien en ontdekken – nu ga
ik iets verwerken en begrijpen – en ik
kan het de mensen niet meer doorge-
ven:
de dood.

Ik heb je altijd *in* mij gehad, God.
Als het straks voorbij is, laat ik je vrij.